
Projekt ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym z dnia 9 października 2006 r.

Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego 1, 115-131

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Materiały

Projekt ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym z dnia 9 października 2006 r.

Ustawa z dnia... Prawo prywatne międzynarodowe

Rozdział 1 Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa niniejsza określa prawo właściwe dla stosunków z zakresu prawa prywatnego powiązanych z więcej niż jednym państwem.

Art. 2. Przepisy niniejszej ustawy nie naruszają uregulowań właściwości prawa dla stosunków, o których mowa w art. 1, zawartych w obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej umowach międzynarodowych i w prawie Unii Europejskiej.

Art. 3. § 1. Jeżeli ustawa przewiduje właściwość prawa ojczyściego, osoba będąca obywatelem więcej niż jednego państwa podlega, jako prawu ojczyystemu, prawu tego z nich, z którym jest związana najściślej.

§ 2. Jeżeli ustawa uzależnia właściwość prawa od tego, czy określone osoby są obywatelami tego samego państwa, do przyjęcia, iż wymaganie to jest spełnione wystarczy, że prawo tego państwa osoby te uznaje za swych obywateli.

Art. 4. § 1. Jeżeli ustawa przewiduje właściwość prawa ojczyściego, a obywatelstwa danej osoby ustalić nie można albo osoba ta nie ma obywatelstwa żadnego państwa, stosuje się prawo państwa, w którym znajduje się jej miejsce zamieszkania; w razie braku miejsca zamieszkania stosuje się prawo państwa, w którym znajduje się miejsce jej zwyczajnego pobytu.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do uchodźców, których więzy z państwem ojczystym uległy zerwaniu.

Art. 5. § 1. W wypadkach przewidzianych w ustawie można dokonać wyboru prawa właściwego.

§ 2. Wybór prawa powinien być wyraźny lub wynikać z okoliczności sprawy, chyba że przepis dopuszczający wybór prawa stanowi inaczej.

§ 3. Wybór prawa, jego zmiana lub uchylenie dokonane po powstaniu stosunku prawnego nie naruszają praw osób trzecich.

§ 4. Jeżeli przed wyborem prawa, jego zmianą lub uchyleniem zostały przy dokonaniu czynności prawnej dopełnione wymagania w zakresie formy przewidziane w prawie co do jej formy właściwym, jej ważność – z punktu widzenia wymagań dotyczących formy – nie może być podważana na podstawie prawa, któremu czynność prawna podlega w wyniku wyboru prawa, jego uchylenia lub zmiany, jeśli do nich doszło po dokonaniu czynności prawnej.

§ 5. Przy ustalaniu, czy dokonano wyboru prawa, oraz do oceny ważności wyboru prawa stosuje się przepisy artykułów 13, 19, 22 i 23.

Art. 6. § 1. Jeżeli prawo obce, wskazane jako właściwe przez ustawę niniejszą, każe stosować do danego stosunku prawnego prawo polskie, stosuje się prawo polskie.

§ 2. Jeżeli obce prawo ojczyście, wskazane jako właściwe przez ustawę niniejszą, każe stosować do danego stosunku inne prawo obce, stosuje się to prawo, chyba że ono samo nie uznaje się za właściwe do oceny tego stosunku.

§ 3. Przepisów § 1 i § 2 nie stosuje się, jeżeli wskazanie prawa właściwego:

- a) nastąpiło w drodze dopuszczonego w ustawie wyboru prawa,
- b) dotyczy formy czynności prawnej lub papierów wartościowych,
- c) nastąpiło na podstawie przepisów, o których mowa w art. 2, chyba że z przepisów tych wynika co innego.

Art. 7. Prawo właściwe stosowane na podstawie przepisów ustawy obejmuje także normy publicznoprawne, które według tego prawa znajdują zastosowanie do danego stosunku.

Art. 8. Jeżeli prawo właściwe dla ocenianego stosunku prawnego zawiera przepisy ustanawiające ustawowe domniemania lub inne reguły określające ciężar dowodu odnoszące się do tego stosunku, stosuje się te przepisy.

Art. 9. Prawa obcego stosować nie można, jeżeli jego stosowanie miałyby skutki sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego).

Art. 10. § 1. Wskazanie prawa obcego nie wyłącza zastosowania tych norm prawa polskiego, z których treści lub celów w sposób niewątpliwy wynika, że regulują one podlegający ocenie stosunek bez względu na to, jakiemu prawu on podlega.

§ 2. Przy stosowaniu prawa właściwego można uwzględnić normy bezwzględnie wiążące innego państwa, z którymi oceniany stosunek jest ściśle związany, jeżeli normy te, według prawa tego państwa, stosuje się bez względu na to, jakiemu prawu ów stosunek podlega. Podczas rozstrzygania o uwzględnieniu tych norm należy mieć na uwadze ich naturę i cel oraz skutki, które wynikną z ich uwzględnienia, oraz te, które wyniknęłyby w razie ich pominięcia.

Art. 11. Jeżeli w państwie, którego prawo jest właściwe, obowiązują różne systemy prawne, prawo tego państwa rozstrzyga, który z tych systemów należy stosować. W razie braku rozstrzygnięcia w tym prawie, stosuje się system prawny związany z ocenianym stosunkiem prawnym najściślej.

Art. 12. § 1. Sąd jest obowiązany z urzędu ustalić okoliczności, od których zależy właściwość prawa, oraz stosować zarówno przepisy prawa prywatnego międzynarodowego, jak i prawo na podstawie tych przepisów właściwe.

§ 2. Jeżeli stwierdzenie w rozsądnym terminie treści właściwego prawa obcego nie jest możliwe, stosuje się prawo polskie.

Rozdział 2 **Osoby fizyczne**

Art. 13. § 1. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej podlegają jej prawu ojczystemu.

§ 2. Jeżeli osoba fizyczna dokonuje czynności prawnej w zakresie prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa, wystarczy, że ma ona zdolność do dokonania tej czynności według prawa państwa, w którym przedsiębiorstwo jest prowadzone.

§ 3. Jeżeli umowę zawarły osoby przebywające w tym samym państwie, osoba fizyczna, która ma zdolność według prawa tego państwa, może się powołać na swą niezdolność wynikającą z prawa wskazanego w przepisie § 1 tylko wtedy, gdy w chwili zawarcia umowy druga strona o niezdolności wiedziała.

§ 4. Osoba mająca zdolność według prawa miejsca dokonania czynności, która dokonała jednostronnej czynności prawnej, może się powołać na niezdolność wynikającą z prawa wskazanego w przepisie § 1 tylko wtedy, gdy nie przyniesie to uszczerbku osobom, które postępując z należytą starannością działały w zaufaniu do jej zdolności.

§ 5. Jeżeli osoba działa za pośrednictwem przedstawiciela, przy ustalaniu przesłanek stosowania przepisów § 3 i § 4 rozstrzygają okoliczności zachodzące po stronie przedstawiciela.

§ 6. Przepis § 1 nie wyłącza zastosowania prawa, któremu czynność prawna podlega, jeżeli z tego prawa wynikają szczególne wymagania w zakresie zdolności w odniesieniu do tej czynności prawnej.

§ 7. Przepisów § 3 i § 4 nie stosuje się do czynności prawnych z zakresu prawa rodzinnego i spadkowego ani do rozporządzeń dotyczących nieruchomości położonych w innym państwie niż państwo, w którym czynność prawna została dokonana.

Art. 14. § 1. Wykonywanie władzy rodzicielskiej albo opieki wobec osoby nie mającej pełnej zdolności do czynności prawnych oraz stosowanie innych środków służących do jej ochrony lub ochrony jej majątku podlegają prawu państwa, na którego terytorium osoba ta ma swój zwyczajny pobyt w chwili, gdy uprawnienia z tytułu władzy rodzicielskiej albo opieki są wykonywane lub gdy zachodzi potrzeba zastosowania odpowiedniego środka ochronnego.

§ 2. Jeżeli zastosowanie środków ochronnych przewidzianych w prawie obcym, wskazanym w przepisie § 1, jest w Rzeczypospolitej Polskiej niemożliwe lub wysoce utrudnione, sąd polski stosuje w tym zakresie prawo polskie.

Art. 15. § 1. Ubezważnowolnienie podlega prawu ojczystemu osoby, której ono dotyczy.

§ 2. Jeżeli o ubezważnowolnieniu cudzoziemca orzeka sąd polski, stosuje się prawo polskie.

Art. 16. § 1. Do stwierdzenia zgonu albo uznania osoby za nieobecną, zaginioną lub zmarłą stosuje się jej prawo ojczyste.

§ 2. Jeżeli o uznaniu za zmarłego albo o stwierdzeniu zgonu cudzoziemca orzeka sąd polski, stosuje się prawo polskie.

Art. 17. § 1. Imię i nazwisko osoby fizycznej podlegają jej prawu ojczystemu.

§ 2. Do nabycia albo utraty imienia lub nazwiska stosuje się prawo właściwe do oceny skutków zdarzenia, które prowadzi do nabycia albo utraty imienia lub nazwiska.

§ 3. Wybór nazwiska przy zawarciu lub rozwiązaniu małżeństwa podlega prawu ojczystemu każdego z małżonków.

Art. 18. § 1. Dobra osobiste osoby fizycznej podlegają jej prawu ojczystemu.

§ 2. Osoba fizyczna może korzystać z ochrony dóbr osobistych przewidzianej w jej prawie ojczystym lub w prawie właściwym do oceny odpowiedzialności z tytułu naruszenia dobra.

§ 3. Jeżeli do naruszenia dobra osobistego doszło w środkach masowego komunikowania, o prawie do odpowiedzi, sprostowania lub innego podobnego środka ochronnego rozstrzyga prawo państwa, w którym ma siedzibę albo zwyczajny pobyt nadawca lub wydawca.

Rozdział 3

Osoby prawne i inne jednostki organizacyjne

Art. 19. § 1. Osoba prawna podlega prawu państwa, na którego terytorium ma siedzibę główną.

§ 2. Jeżeli jednak prawo wskazane w przepisie § 1 przewiduje właściwość prawa państwa, na podstawie którego osoba prawna została utworzona, stosuje się prawo tego państwa.

§ 3. Prawu wskazanemu w przepisach § 1 i § 2 podlegają w szczególności:

a) powstanie, łączenie, podział, przekształcenie lub ustanie osoby prawnej,

b) charakter prawny,

c) nazwa oraz firma,

d) zdolność,

e) kompetencje i zasady działania oraz powoływanie i odwoływanie członków organów,

- f) reprezentacja,
- g) nabycie i utrata członkostwa oraz prawa i obowiązki z nim związane,
- h) odpowiedzialność członków za zobowiązania osoby prawnej,
- i) skutki naruszenia przez osobę reprezentującą osobę prawną ustawy, aktu założycielskiego lub statutu.

§ 4. Jeżeli osoba prawna dokonuje czynności prawnej w zakresie prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa, wystarczy, że ma zdolność do dokonania tej czynności według prawa państwa, w którym to przedsiębiorstwo jest prowadzone.

§ 5. Osoba prawna nie może się powołać wobec drugiej strony na ograniczenia dotyczące jej zdolności lub reprezentacji, wynikające z prawa wskazanego w przepisach § 1 lub § 2, jeżeli ograniczeń takich nie przewiduje prawo państwa, w którym czynność prawna została dokonana, chyba że druga strona o nich wiedziała. Przepisu tego nie stosuje się do rozporządzeń dotyczących nieruchomości położonych w innym państwie niż państwo, w którym czynność prawna została dokonana.

§ 6. Z chwilą przeniesienia siedziby głównej do innego państwa osoba prawna podlega prawu tego państwa. Osobowość prawna uzyskana w państwie dotychczasowej siedziby jest zachowana, jeżeli przewidują to prawa obu zainteresowanych państw. Jednakże przeniesienie siedziby głównej w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego nie może prowadzić do utraty osobowości prawnej.

§ 7. Fuzja osób prawnych mających siedziby główne w różnych państwach wymaga dopełnienia wymagań określonych w prawie tych państw.

§ 8. Przepisy §§ 1–7 stosuje się odpowiednio do jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej.

Art. 20. Do ochrony dóbr osobistych osób prawnych i jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 19 § 8, stosuje się odpowiednio przepis art. 18.

Rozdział 4 **Pełnomocnictwo**

Art. 21. § 1. Pełnomocnictwo podlega prawu wybranemu przez mocodawcę. Jednakże wobec osoby trzeciej, z którą pełnomocnik do-

konał czynności prawnej, można się powołać na prawo wybrane tylko wtedy, gdy osoba ta o wyborze wiedziała albo mogła się z łatwością o nim dowiedzieć. Mocodawca może się powołać wobec pełnomocnika na prawo wybrane tylko wtedy, gdy ten o wyborze prawa wiedział lub mógł się z łatwością o nim dowiedzieć.

§ 2. W razie braku wyboru prawa pełnomocnictwo podlega:

a) prawu państwa siedziby pełnomocnika, w której on stale działa, albo

b) prawu państwa, w którym znajduje się przedsiębiorstwo należące do mocodawcy, jeżeli tu stale działa pełnomocnik;

c) w innych wypadkach – prawu państwa, w którym pełnomocnik rzeczywiście działał, reprezentując mocodawcę, lub w którym wedle woli mocodawcy powinien działać.

Rozdział 5

Istnienie czynności prawnej i jej forma

Art. 22. § 1. Istnienie czynności prawnej podlega prawu dla niej właściwemu.

§ 2. Strona, która twierdzi, że nie złożyła oświadczenia woli, może się powołać na prawo państwa, w którym ma miejsce zwyczajnego pobytu, jeżeli z okoliczności wynika, że ocena skutków jej zachowania według prawa wskazanego w przepisie § 1 nie byłaby zasadna.

Art. 23. § 1. Forma czynności prawnej podlega prawu właściwemu dla tej czynności. Wystarczy jednak zachowanie formy przewidzianej w prawie państwa, w którym czynność zostaje dokonana. Jeżeli umowę zawierają osoby przebywające w chwili złożenia oświadczeń woli w różnych państwach, wystarczy wówczas zachowanie formy przewidzianej dla tej czynności w prawie jednego z tych państw.

§ 2. Przepisu § 1 zdanie 2 i 3 nie stosuje się do rozporządzeń dotyczących nieruchomości oraz do czynności prawnych, których przedmiotem jest utworzenie, łączenie, podział, przekształcenie lub likwidacja osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 19 § 8 ustawy.

§ 3. Jeżeli czynności prawnej dokonał przedstawiciel, w razie stosowania przepisu § 1 zdanie 2 i 3, bierze się pod uwagę okoliczności dotyczące przedstawiciela.

Rozdział 6

Przedawnienie i inne postacie dawności

Art. 24. Przedawnienie roszczenia podlega prawu właściwemu dla tego roszczenia.

Art. 25. Przepis art. 24 stosuje się odpowiednio do innych instytucji będących wyrazem oddziaływania upływu czasu na stosunek prawny.

Rozdział 7

Zobowiązania ze zdarzeń nie będących czynnościami prawnymi

Art. 26. § 1. Zobowiązanie z czynu niedozwolonego podlega prawu państwa, w którym powstało zagrożenie poniesienia szkody albo szkodę poniesiono.

§ 2. Zobowiązanie z tytułu powstania zagrożenia lub wyrządzenia szkody przez produkt niebezpieczny podlega prawu państwa, w którym znajduje się miejsce zwyczajnego pobytu poszkodowanego, chyba że osoba, której przypisuje się odpowiedzialność, wykaże, iż produkt został wprowadzony do obrotu w tym państwie bez jej zgody. W takim wypadku właściwe jest prawo państwa, w którym osoba, której przypisuje się odpowiedzialność, ma miejsce zwyczajnego pobytu albo siedzibę.

§ 3. Jeżeli osoba, której przypisuje się odpowiedzialność, i poszkodowany mają, w chwili powstania zagrożenia lub wyrządzenia szkody, miejsce zwyczajnego pobytu lub siedzibę w tym samym państwie, stosuje się prawo tego państwa.

§ 4. Jeżeli jednak z okoliczności wynika, że zobowiązanie z czynu niedozwolonego pozostaje w ściślejszym związku z prawem innego państwa niż wskazane w przepisach §§ 1–3, stosuje się prawo tego innego państwa.

§ 5. Po powstaniu zobowiązania strony mogą wybrać prawo dla niego właściwe.

§ 6. Jeżeli przewiduje to prawo właściwe dla czynu niedozwolonego lub dla stosunku ubezpieczenia, poszkodowanemu przysługuje roszczenie bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi osoby odpowiedzialnej za szkodę.

§ 7. Prawo właściwe według przepisów §§ 1–5 rozstrzyga także o zdolności osoby do ponoszenia odpowiedzialności z tytułu czynu niedozwolonego.

Art. 27. Prawo właściwe dla pozaumownej odpowiedzialności cywilnej wynikającej z wypadków drogowych określa Konwencja o prawie właściwym dla wypadków drogowych, podpisana w Hadze dnia 4 maja 1971 r. (Dz.U. 2003, nr 63, poz. 585).

Art. 28. Prawem właściwym dla zobowiązania wynikającego z wyrządzenia szkody w środowisku jest prawo wskazane w przepisach art. 26 § 1 i § 6. Poszkodowany może oprzeć roszczenie także na prawie państwa, w którym nastąpiło zdarzenie skutkujące wyrządzeniem szkody.

Art. 29. § 1. Zobowiązanie wynikające z czynu nieuczciwej konkurencji podlega prawu państwa, na którego terytorium konkurencja lub zbiorowe interesy konsumentów zostały naruszone albo mogą zostać naruszone bezpośrednio i w znacznym stopniu.

§ 2. Jeżeli czyn nieuczciwej konkurencji narusza wyłącznie interesy określonego konkurenta, stosuje się przepis art. 26.

Art. 30. § 1. Zobowiązanie wynikające z bezpodstawnego wzbogacenia podlega prawu państwa, w którym nastąpiło wzbogacenie.

§ 2. Zobowiązanie wynikające z nienależnego świadczenia podlega prawu właściwemu dla zamierzonego lub łączącego strony stosunku prawnego, w związku z którym świadczenie zostało spełnione.

§ 3. Zobowiązanie wynikające z prowadzenia cudzej sprawy bez zlecenia podlega prawu państwa, w którym ma miejsce zwyczajnego pobytu albo siedzibę osoba, której sprawy były prowadzone. Jeżeli jednak prowadzenie cudzej sprawy polega na ochronie osoby lub mienia, stosuje się prawo państwa, w którym przebywa osoba, której sprawy były prowadzone, albo prawo państwa, w którym znajduje się mienie w chwili prowadzenia cudzej sprawy.

§ 4. Do zobowiązań, o których mowa w §§ 1–3, stosuje się odpowiednio przepisy art. 26 §§ 3–5.

Rozdział 8

Zobowiązania wynikające z czynności prawnych

Art. 31. § 1. Prawo właściwe dla zobowiązań umownych określa Konwencja o prawie właściwym dla zobowiązań umownych, podpisana w Rzymie dnia 19 czerwca 1980 r.

Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, do zobowiązań umownych wyłączonych przez Konwencję spod jej zasięgu stosuje się postanowienia artykułów 3–15 Konwencji.

§ 2. Zobowiązanie wynikające z papieru wartościowego innego niż weksel i czek podlega prawu państwa, w którym papier wartościowy został wystawiony.

Art. 32. § 1. Zobowiązanie wynikające z jednostronnej czynności prawnej podlega prawu wybranemu przez dokonującego tej czynności. Od chwili gdy obie strony takiego zobowiązania są zindywidualizowane, wybór prawa, jego zmiana lub uchylenie wymagają porozumienia obu stron tego stosunku.

§ 2. W razie braku wyboru prawa do zobowiązania z jednostronnej czynności prawnej stosuje się prawo państwa, w którym osoba dokonująca czynności prawnej ma miejsce zwyczajnego pobytu albo siedzibę. Jeżeli z okoliczności wynika, że zobowiązanie pozostaje w ściślejszym związku z prawem innego państwa, stosuje się prawo tego państwa.

Art. 33. § 1. Prawo państwa, w którym zbywca wierzytelności ma miejsce zwyczajnego pobytu albo siedzibę w chwili przelewu, rozstrzyga o jego skutkach wobec osób trzecich.

Art. 34. § 1. Prawo państwa, któremu podlega przejmowany dług, rozstrzyga o dopuszczalności i przesłankach jego przejęcia, skuteczności przejęcia wobec wierzyciela oraz o stosunkach między przejmującym dług a wierzycielem.

§ 2. Skutki przejęcia długu wobec osób trzecich podlegają prawu państwa, w którym przejmujący dług ma miejsce zwyczajnego pobytu albo siedzibę w chwili przejęcia.

Art. 35. § 1. Potrącenie podlega prawu właściwemu dla wierzytelności, z którą dokonywane jest potrącenie. Jeżeli potrącenie następuje na podstawie umowy, przy ustalaniu prawa dla niej właściwego stosuje się przepis art. 31.

Art. 36. Wpływ zmiany wartości waluty na wysokość zobowiązania ocenia się według prawa właściwego dla tego zobowiązania.

Art. 37. W stosunkach pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą konsument korzysta z ochrony, jaką zapewnia mu, jako konsumentowi, prawo państwa miejsca jego zwyczajnego pobytu, chyba że przed-

siębiorca – z uwagi na zakres i charakter swej działalności – nie mógł w sposób rozsądny spodziewać się zastosowania tego prawa.

Rozdział 9

Umowy o arbitraż

Art. 38. § 1. Strony umowy o arbitraż mogą wybrać prawo dla niej właściwe.

§ 2. Jeżeli wyboru prawa nie dokonano, umowa o arbitraż podlega prawu państwa, na którego obszarze znajduje się uzgodnione przez strony miejsce arbitrażu. W razie braku takiego uzgodnienia umowa o arbitraż podlega prawu właściwemu dla stosunku prawnego, którego spór dotyczy; wystarczy jednak, że umowa jest skuteczna według prawa państwa, na którego terytorium postępowanie się toczy lub sąd arbitrażowy wydał orzeczenie.

Art. 39. Istnienie oraz forma umowy o arbitraż podlegają prawu państwa miejsca arbitrażu.

Rozdział 10

Własność i inne prawa rzeczowe. Posiadanie

Art. 40. § 1. Własność i inne prawa rzeczowe podlegają prawu państwa, w którym znajduje się ich przedmiot.

§ 2. Nabycie i utrata własności, jak również nabycie i utrata oraz zmiana treści lub pierwszeństwa innych praw rzeczowych podlegają prawu państwa, w którym przedmiot tych praw znajdował się w chwili, gdy nastąpiło zdarzenie pociągające za sobą wymienione skutki prawne.

Art. 41. Prawa rzeczowe na statkach powietrznych i wodnych oraz na pojazdach szynowych podlegają prawu państwa, w którym wpisane są do rejestru, a w razie braku wpisu – prawu państwa macierzystego portu, stacji lub innego podobnego miejsca.

Art. 42. Prawa rzeczowe na rzeczach w transporcie podlegają prawu państwa, z którego rzeczy wysłano, chyba że z okoliczności

wynika, iż są one powiązane ściślej z prawem innego państwa. Stosuje się wówczas prawo tego innego państwa.

Art. 43. § 1. Prawa zapisane na kontach depozytowych w systemie rozrachunku papierów wartościowych podlegają prawu państwa, w którym znajduje się siedziba podmiotu prowadzącego konto depozytowe.

§ 2. Prawu wskazanemu w przepisie § 1 podlegają również zabezpieczenia na papierach wartościowych zdeponowanych na kontach depozytowych.

§ 3. Prawa na papierach wartościowych nie zdeponowanych na kontach depozytowych podlegają prawu państwa, w którym znajduje się papier wartościowy.

Art. 44. Jeżeli rzecz uznana w prawie państwa jej miejsca położenia za prawnie chronione dobro kultury zostanie z naruszeniem prawa tego państwa wywieziona do innego państwa, roszczenia zmierzające do jej odzyskania podlegają – w zależności od wyboru uprawnionego – prawu państwa, z którego rzecz wywieziono, albo prawu państwa, w którym się ona znajduje.

Art. 45. Przepisy artykułów 40–44 stosuje się odpowiednio do posiadania.

Rozdział 11

Własność intelektualna

Art. 46. § 1. Powstanie, treść i ustanie prawa własności intelektualnej podlegają prawu państwa, na którego terytorium ma miejsce korzystanie z tego prawa.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się także do rozporządzeń prawem własności intelektualnej oraz do ustalenia pierwszeństwa tych praw.

Art. 47. Uprawnienia pracownika wobec pracodawcy z tytułu praw własności intelektualnej związanych z jego działalnością w ramach stosunku pracy podlegają prawu właściwemu dla tego stosunku.

Rozdział 12

Sprawy małżeńskie

Art. 48. O możliwości zawarcia małżeństwa rozstrzyga w stosunku do każdej ze stron jej prawo ojczyście z chwili zawarcia małżeństwa.

Art. 49. § 1. Forma zawarcia małżeństwa podlega prawu państwa, w którym jest ono zawierane.

§ 2. Jeżeli małżeństwo zawierane jest poza granicami Polski, wystarcza zachowanie formy wymaganej w prawach ojczystych obojga małżonków albo we wspólnym prawie miejsca zamieszkania lub zwyczajnego pobytu małżonków z chwili zawarcia małżeństwa.

§ 3. Ważne pod względem formy jest małżeństwo osób, z których żadna nie jest obywatelem państwa miejsca zawarcia małżeństwa, zawarte przed osobą upoważnioną przez władze państwa, którego obywatelem jest jedna z tych osób, w formie przewidzianej w prawie tego państwa.

Art. 50. § 1. Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają każdoczesnemu wspólnemu prawu ojcystemu.

§ 2. W razie braku wspólnego prawa ojczystego stosuje się prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwyczajnego pobytu, a jeżeli małżonkowie nie mają miejsca zwyczajnego pobytu w tym samym państwie – prawo państwa, z którym małżonkowie w inny sposób są wspólnie najściślej związani.

Art. 51. § 1. Małżonkowie mogą poddać swe stosunki majątkowe prawu ojcystemu jednego z nich albo prawu państwa, w którym jedno z nich ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwyczajnego pobytu. Wyboru prawa można dokonać także przed zawarciem małżeństwa.

§ 2. Przy zawarciu umów, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, wystarczy dopełnienie wymagań dotyczących formy, przewidzianych dla majątkowych umów małżeńskich w prawie wybranym lub w prawie państwa miejsca zawarcia umowy.

§ 3. Majątkowa umowa małżeńska podlega prawu wybranemu przez strony zgodnie z przepisem § 1. W razie braku wyboru prawa do majątkowej umowy małżeńskiej stosuje się prawo właściwe dla stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami z chwili zawarcia takiej umowy.

Art. 52. § 1. Jeżeli małżonek i osoba trzecia będąca wierzycielem mają w chwili powstania zobowiązania miejsce zwyczajnego pobytu w tym samym państwie, prawo tego państwa stosuje się do oceny skuteczności małżeńskiego ustroju majątkowego wobec osób trzecich, chyba że osoba trzecia w chwili powstania zobowiązania знаła charakter i treść tego ustroju lub przy dołożeniu należytej staranności zdołałaby je poznać albo były dopełnione wymagania dotyczące jawności i wpisów przewidziane w prawie właściwym dla małżeńskiego ustroju majątkowego lub – w odniesieniu do praw rzeczowych na nieruchomościach – w prawie państwa, na którego terytorium nieruchomości się znajduje.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do odpowiedzialności małżonka za zobowiązania zaciągnięte przez drugiego małżonka w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny.

Art. 53. § 1. Rozwiązanie małżeństwa podlega wspólnemu prawu ojczystemu małżonków z chwili żądania rozwiązania małżeństwa.

§ 2. W razie braku wspólnego prawa ojczystego małżonków właściwe jest prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają w chwili żądania rozwiązania małżeństwa miejsce zwyczajnego pobytu, a jeżeli małżonkowie nie mają w owej chwili miejsca zwyczajnego pobytu w tym samym państwie – prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mieli ostatnio miejsce zwyczajnego pobytu.

§ 3. W razie braku okoliczności rozstrzygających o właściwości prawa na podstawie przepisów § 1 i § 2 do rozwiązania małżeństwa stosuje się prawo polskie.

§ 4. Postanowienia poprzedzających paragrafów stosuje się odpowiednio do separacji.

§ 5. Jeżeli prawo właściwe na podstawie przepisów §§ 1–2 i § 4 nie przewiduje ani rozwodu, ani separacji, do rozwodu lub separacji stosuje się prawo polskie.

Rozdział 13 **Przysposobienie**

Art. 54. § 1. Przysposobienie podlega prawu ojczystemu przysposabiającego.

§ 2. Przysposobienie nie może jednakże nastąpić bez zachowania przepisów prawa ojczystego osoby, która ma być przysposobiona, do-

tyczących zgody tej osoby, zgody jej przedstawiciela ustawowego oraz zezwolenia właściwego organu państwowego.

Art. 55. Przynależność wspólna małżonków podlega ich wspólnemu prawu ojczystemu. Jeżeli małżonkowie nie mają obywatelstwa tego samego państwa, do przynależności stosuje się prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwyczajnego pobytu, a w razie braku takiego miejsca – prawo państwa, z którym małżonkowie są w inny sposób wspólnie najściślej związane.

Rozdział 14

Stosunki między rodzicami a dzieckiem

Art. 56. § 1. Stosunki osobiste i majątkowe między rodzicami a dzieckiem podlegają prawu ojczystemu dziecka.

§ 2. Ustalenie i zaprzeczenie ojcostwa albo macierzyństwa – z zastrzeżeniem przepisu § 3 – podlegają prawu ojczystemu dziecka z chwili jego urodzenia.

§ 3. Uznanie dziecka podlega prawu państwa, którego dziecko jest obywatelem w chwili uznania. W razie gdy prawo to nie przewiduje uznania dziecka, stosuje się prawo ojczyste dziecka z chwili jego urodzenia, jeżeli to prawo uznanie przewiduje.

Art. 57. § 1. Do legitymacji – z zastrzeżeniem przepisu § 2 – stosuje się prawo ojczyste rodzica dokonującego legitymacji z chwili jej dokonania. Jednakże do legitymacji mającej wywrzeć skutki po śmierci rodzica, który dokonuje legitymacji, stosuje się prawo ojczyste rodzica z chwili jego śmierci.

§ 2. Do legitymacji przez następcze małżeństwo rodziców dochodzi, jeżeli prawo ojczyste jednego z rodziców z chwili zawarcia małżeństwa wiąże taki skutek z zawarciem małżeństwa.

Rozdział 15

Obowiązki alimentacyjne

Art. 58. Prawo właściwe dla obowiązków alimentacyjnych określa Konwencja o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych,

podpisana w Hadze dnia 2 października 1973 r. (Dz.U. 2000, nr 39, poz. 444).

Rozdział 16 **Sprawy spadkowe**

Art. 59. § 1. Spadkodawca w testamencie lub w innym rozrządzeniu ostatej woli może poddać sprawę spadkową swemu prawu ojczystemu, prawu miejsca swego zamieszkania albo prawu miejsca swego zwyczajnego pobytu z chwili dokonania tej czynności lub z chwili swej śmierci.

§ 2. W razie braku wyboru prawa w sprawie spadkowej właściwe jest prawo ojczyste spadkodawcy z chwili jego śmierci.

Art. 60. Z zastrzeżeniem art. 61 o ważności testamentu i innych czynności prawnych na wypadek śmierci rozstrzyga prawo ojczyste spadkodawcy z chwili dokonywania tych czynności.

Art. 61. § 1. Prawo właściwe dla formy testamentu określa konwencja dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozrządzeń testamentowych, podpisana w Hadze dnia 5 października 1961 r. (Dz.U. 1969, nr 34, poz. 284).

§ 2. Prawo wskazane na podstawie § 1 stosuje się także do formy innych rozrządzeń na wypadek śmierci.

Rozdział 17 **Przepisy końcowe**

Art. 62. W razie braku wskazania prawa właściwego w niniejszej ustawie, w przepisach wymienionych w art. 2 lub w przepisach szczególnych, do stosunku objętego zakresem zastosowania niniejszej ustawy stosować należy prawo państwa, z którym stosunek ten jest najściślej związany.

Art. 63. Traci moc ustawa z dnia 12 listopada 1965 r. Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. nr 46, poz. 290; zm. Dz.U. 1995, nr 83, poz. 417, Dz.U. 1999, nr 52, poz. 532).

Art. 64. W ustawie z dnia 18 września 2001 r. Kodeks morski (Dz.U. nr 138, poz. 1545; zm. Dz.U. 2002, nr 41, poz. 365, Dz.U. 2003, nr 229, poz. 2277, Dz.U. 2004, nr 93, poz. 895, nr 173, poz. 1808, Dz.U. 2005, nr 155, poz. 1298) uchyla się art. 355, art. 356 i art. 359.

Art. 65. W ustawie z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (Dz.U. nr 130, poz. 1112; zm. Dz.U. 2004, nr 54, poz. 535, nr 96, poz. 959, nr 99, poz. 1002, nr 172, poz. 1805, nr 173, poz. 1808, nr 273, poz. 2703, nr 99, poz. 1002, Dz.U. 2005, nr 163, poz. 1362, nr 180, poz. 1490, nr 90, poz. 757, nr 175, poz. 1462, nr 180, poz. 1490) uchyla się art. 6, art. 7, art. 10, art. 11, art. 12, art. 13, art. 14 i art. 15 ust. 2.

Art. 66. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jednolity Dz.U. 1998, nr 21, poz. 94; zm. Dz.U. 1998, nr 106, poz. 668, nr 113, poz. 717, Dz.U. 1999, nr 99, poz. 1152, Dz.U. 2000, nr 19, poz. 239, nr 43, poz. 489, nr 107, poz. 1127, nr 120, poz. 1268, Dz.U. 2001, nr 11, poz. 84, nr 28, poz. 301, nr 52, poz. 538, nr 99, poz. 1075, nr 111, poz. 1194, nr 123, poz. 1354, nr 128, poz. 1405, nr 154, poz. 1805, Dz.U. 2002, nr 74, poz. 676, nr 135, poz. 1146, nr 196, poz. 1660, nr 199, poz. 1673, nr 200, poz. 1679, Dz.U. 2003, nr 166, poz. 1608, nr 213, poz. 2081, Dz.U. 2004, nr 96, poz. 959, nr 99, poz. 1001, nr 120, poz. 1252, nr 240, poz. 2407, Dz.U. 2005, nr 10, poz. 71, nr 68, poz. 610, nr 86, poz. 732, nr 167, poz. 1398) uchyla się art. 6.

Art. 67. W ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o pracy na morskich statkach handlowych (Dz.U. nr 61, poz. 258; zm. Dz.U. 1994, nr 113, poz. 547, Dz.U. 1998, nr 113, poz. 717, Dz.U. 2000, nr 109, poz. 1156, Dz.U. 2002, nr 240, poz. 2060, Dz.U. 2003, nr 229, poz. 2277, Dz.U. 2004, nr 96, poz. 959) uchyla się art. 2.

Art. 68. Pozostają w mocy przepisy szczególne dotyczące przedmiotów unormowanych w niniejszej ustawie.

Art. 69. Ustawa wchodzi w życie z dniem...